

RETTENS DOM (Femte Afdeling)
13. december 1990 *

I sag T-20/89,

Heinz-Jörg Moritz, tjenestemand ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, boende i Bridel (Luxembourg), ved advokat Victor Biel, Luxembourg, bistået af advokat Aloyse May, Luxembourg, og med valgt adresse i Luxembourg på advokat Biel's kontor, 18A, rue des Glacis,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, først ved Christine Berardis-Kayser, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og derefter ved Henri Étienne, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat Barbara Rapp-Jung, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos Guido Berardis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Centre Wagner, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand, dels om annullation af Kommissionens afgørelse af 2. juli 1986 om udnævnelse af en tjenestemand til en stilling i lønklasse A2, dels om erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade, som sagsøgeren hævder at have lidt,

har

RETTEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, H. Kirschner, og dommerne C. P. Briët og J. Biancarelli,

justitssekretær: fuldmægtig B. Pastor,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 8. maj 1990,

afsagt følgende

* Processprog: tysk.

Dom

Sagens faktiske omstændigheder

- 1 Sagsøgeren var indtil udgangen af januar 1990, da han blev pensioneret, tjenestemand i lønklasse A 3 ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, hvor han beklædte en stilling som kontorchef i Generaldirektorat XVIII (Lån og Investering). Sagsøgeren indgav ansøgning vedrørende en stilling i lønklasse A 2 som direktør for Direktoratet Investeringer og Långivning i det nævnte generaldirektorat (meddelelse om ledig stilling KOM/24/86).
- 2 I udtalelse 17/86 af 22. april 1986 fremførte Kommissionens Rådgivende Udvalg vedrørende udnævnelse i stillinger i lønklasserne A 2 og A 3 (herefter benævnt Det Rådgivende Udvalg), der var blevet forelagt ansøgningerne fra sagsøgeren og en anden tjenestemand ved Kommissionen, den opfattelse, at ingen af ansøgerne var i besiddelse af alle de krævede kvalifikationer.
- 3 Under sit møde den 30. april 1986 gennemgik Kommissionen i henhold til artikel 29, stk. 1, litra a), i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herefter benævnt vedtægten) — der vedrører besættelse af ledige stillinger ved forfremmelse eller forflytelse inden for institutionen — de to foreliggende ansøgninger og besluttede ikke at besætte den ledige stilling.
- 4 Kommissionen besluttede dernæst at anvende vedtægtens artikel 29, stk. 2, hvorefter ansættelsesmyndigheden ved ansættelse af tjenestemænd i lønklasserne A1 og A2 kan anvende en anden ansættelsesprocedure end den i artikel 29, stk. 1, foreskrevne.
- 5 Under sit møde den 27. juni 1986 fandt Det Rådgivende Udvalg, at den ansøgning i henhold til vedtægtens artikel 29, stk. 2, der var indgivet af Dieter Engel — der på daværende tidspunkt ikke var tjenestemand ved De Europæiske Fællesskaber — skulle tages i betragtning. Den 2. juli 1986 udnævnte Kommissionen Engel, der på daværende tidspunkt var canadisk statsborger, til den ledige stilling efter at have foretaget en sammenligning af de tre foreliggende ansøgninger. Den 14. juli 1986 gav kommissionsmedlem Matutes, der var ansvarlig for udnævnelser inden for Generaldirektorat XVIII, sagsøgeren meddelelse om denne afgørelse.

- 6 Ved skrivelse af 13. oktober 1986 indbragte sagsøgeren en klage, hvori han krævede annullation af afgørelsen om udnævnelse af Engel til den omhandlede stilling. Kommissionen afviste klagen ved afgørelse af 7. maj 1987.

Retsforhandlinger

- 7 Ved stævning, indgivet til Domstolens Justitskontor den 12. august 1987, har sagsøgeren anlagt denne sag mod Kommissionen med påstand dels om annullation af Kommissionens afgørelse af 2. juli 1986 om udnævnelse af Engel og afgørelsen om afvisning af hans klage over denne udnævnelse, dels om erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade, som han hævder at have lidt.
- 8 Den skriftlige forhandling har fundet sted for Domstolen. Denne har ved kendelse af 15. november 1989 hjemvist sagen til Retten i medfør af artikel 14 i Rådets afgørelse af 24. oktober 1988 om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans.
- 9 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse.
- 10 Den mundtlige forhandling fandt sted den 8. maj 1990. Parternes advokater har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten.
- 11 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:
- Retten anordner straks fremlæggelse af bestemte dokumenter.
 - Sagen antages til realitetsbehandling.
 - Der gives sagsøgeren medhold.

- Afgørelsen vedrørende klagen annulleres.
- Udnævnelsen af Engel kendes ulovlig.
- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.
- Kommissionen tilpligtes at yde erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade.

12 Sagsøgte har nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse.
- Sagsøgeren tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

Annulationspåstandene

- 13 Sagen, der er anlagt i henhold til vedtægtens artikler 90 og 91, er i første række rettet mod sagsøgtes afgørelse af 2. juli 1986 om at udnævne en anden person end sagsøgeren til en stilling i lønklasse A2, og mod sagsøgtes afgørelse af 7. maj 1987, hvorved sagsøgerens klage af 13. oktober 1986 afvistes.
- 14 Sagsøgte har under retsmødet den 8. maj 1990 anført, at sagsøgeren er blevet pensioneret efter afslutningen af den skriftlige forhandling. Sagsøgte har under henvisning til Domstolens praksis gjort gældende, at sagsøgeren derfor ikke længere har nogen retlig interesse i at kræve annullation af udnævnelsen af en anden ansøger.
- 15 Ifølge Domstolens faste praksis kan en tjenestemand eller tidligere tjenestemand kun anlægge sag i henhold til vedtægtens artikler 90 og 91 med påstand om annullation af en afgørelse fra ansættelsesmyndigheden vedrørende en udnævnelse, såfremt han har en personlig interesse i den anfægtede akts annullation (jf. Domsto-

lens domme af 29. oktober 1975, Marengo m. fl. mod Kommissionen, 81/74-88/74, Sml. s. 1247, af 30. maj 1984, Picciolo mod Parlamentet, 111/83, Sml. s. 2323, og af 10. marts 1989, Del Plato mod Kommissionen, 126/87, Sml. s. 643).

- 16 Sagsøgeren har under retsmødet bekræftet, at han for nylig er blevet pensioneret efter at have nået aldersgrænsen på 65 år, hvilket også fremgår af akterne vedrørende ham, der er blevet oversendt til Retten i medfør af vedtægtens artikel 26, sidste afsnit. Han kan derfor ikke længere gøre krav på udnævnelse til den omtvistede stilling, da han ikke længere er tilknyttet den institution, hvori den stilling, som blev besat ved den anfægtede afgørelse, var ledig. Følgelig har sagsøgeren ikke længere nogen legitim interesse i annullation af udnævnelsen af den ansøger, der er blevet ansat i stillingen.
- 17 Sagsøgerens annullationspåstande kan derfor ikke realitetsbehandles.

Påstandene om erstatning for økonomisk skade

- 18 Selv om sagsøgeren er blevet pensioneret under retsforhandlingerne for Retten, således at han ikke længere kan gøre krav gældende med hensyn til den omtvistede stilling og derfor ikke længere har en legitim interesse i annullation af udnævnelsen af Engel, har han dog fortsat interesse i at kræve, at der bliver truffet afgørelse om denne udnævnelse i forbindelse med en påstand om erstatning for den økonomiske og ikke-økonomiske skade, han mener at have lidt på grund af sagsøgtes adfærd.
- 19 Sagsøgerens erstatningspåstand forudsætter, at han godtgør, at den sagsøgte institution har begået en tjenstlig fejl, at der faktisk er opstået en bestemt og målelig skade, samt at der er årsagsforbindelse mellem den tjenstlige fejl og den påberåbte skade. Det må derfor i første række undersøges, om ansættelsesmyndigheden har begået en tjenstlig fejl ved udnævnelsen af Engel, og derefter om sagsøgeren har fremført anbringender, der godtgør, at denne udnævnelse er ulovlig.

Anbringendet om en tjenstlig fejl som følge af et fejlskøn eller magtmisbrug

- 20 Sagsøgeren har anført, at meddelelsen om ledig stilling »nøje« svarede til hans karrieremæssige erfaring og arbejdsområde. Han finder det uforståeligt, at Det Rådgivende Udvalg kunne udtale, at han ikke var i besiddelse af »alle de krævede kvalifikationer«.
- 21 Han har endvidere anført, at hans kvalifikationer (faglige kundskaber og faglig erfaring) var meget større end de kvalifikationer, som den af Kommissionen i sidste ende udnævnte ansøger var i besiddelse af. Han har herved henvist til sine otte års tjeneste som kontorchef for kontoret »Långivning« samt sine kontakter til virksomheder inden for kul- og stålindustrien og til Kommissionens tjenestegrene. Derimod har den udnævnte ansøger efter en kort periode som meddirektør for en i Luxembourg oprettet bank, der blev opløst nogle få år senere, kun været en »simpel afdelingschef« i en tysk bank med ansvar for »investment-banking-opgaver i Asien«. Ifølge sagsøgeren taler alle disse momenter for, at Det Rådgivende Udvalg og senere Kommissionen har begået en skønfejl eller magtmisbrug.
- 22 Ifølge sagsøgeren beror skønfejlen på, at Det Rådgivende Udvalg trods de individuelle akters ufuldstændige karakter på grund af manglende bedømmelser for perioderne 1973-1975, 1975-1977 og 1983-1985, kun har hørt sagsøgerens generaldirektør, men ikke ham selv, og derfor muligvis har fået urigtige oplysninger. Hvad angår magtmisbruget, må der rejses det spørgsmål, om sagsøgerens overordnede ikke har fremmet hans »heldige« medansøgers ansøgning, og om det »virkelig er de i meddelelsen om ledig stilling krævede kundskaber og faglige erfaring, der har været afgørende«, eller om det ikke »i første række var afgørende at have været kollega« til en af de overordnede og »allerede ved ansættelsen (og derfor også tidligere) at være dus med ham og derfor være taknemmelig over for ham på grund af karrieren«.
- 23 Sagsøgeren har anmodet Retten om at måtte føre bevis for disse anbringender i form af, at Retten pålægger sagsøgte at fremlægge en række dokumenter. Efter at Kommissionen har fremlagt flere af de dokumenter, som han har krævet, nemlig mødereferaterne fra Det Rådgivende Udvalgs møder af 22. april og 27. juni 1986 om de forskellige ansøgninger samt det »særlige« mødereferat fra Kommissionens møde af 2. juli 1986, har sagsøgeren anført, at de er ufuldstændige. Han har an-

ført, at han må vide, hvad hans generaldirektør har udtalt om ham for Det Rådgivende Udvalg, og at det kontradiktoriske princip er blevet tilsidesat under den procedure, som Udvalget har fulgt. Der findes imidlertid intet herom i mødereferaterne, lige så lidt som der er angivet navnene på deltagerne eller nogen som helst begrundelse for udvalgets udtalelse. Det særlige mødereferat fra Kommissionens møde angiver alene, at Kommissionen har fulgt Det Rådgivende Udvalgs udtalelse. Der er navnlig ikke omtalt den omstændighed, at den udnævnte ansøger ikke var statsborger i en af medlemsstaterne på tidspunktet for udnævnelsen.

- 24 Sagsøgeren har gentaget sit krav om fremlæggelse af akterne vedrørende og ansøgningen fra hans medansøger samt en skrivelse, der »kan skade hans omdømme i tjenesten«. Ifølge denne skrivelse, der er blevet nævnt over for sagsøgeren under en samtale, var han ved ansættelsen blevet stærkt favoriseret af en tidligere næstformand i Kommissionen, hvilket nogle år senere gav anledning til en generaldirektørs fratræden. Ifølge sagsøgeren har Kommissionen ved ikke at have meddelt ham disse dokumenter tilsidesat princippet om forvaltningsakters gennemskuelighed samt dens pligt til at udvise loyalitet og redelighed.
- 25 Kommissionen har heroverfor anført, at ifølge Domstolens faste praksis råder ansættelsesmyndigheden ved sammenligningen af ansøgernes fortjenster over et vidt skøn, og at dens afgørelse af, om en ansøger opfylder de krævede betingelser, kun kan anfægtes, når der foreligger en åbenbar vildfarelse. Kommissionen har understreget, at sagsøgeren i det væsentlige kun har gjort gældende, at hans medansøger havde en ringere praktisk erfaring end ham selv. Det tilkommer imidlertid ansættelsesmyndigheden at afgøre, om der ved udnævnelsen til en bestemt stilling skal lægges mere vægt på teoretiske kundskaber og evnen til at udøve bestemte funktioner, såsom ledelsesfunktioner, end på praktiske erfaringer.
- 26 Kommissionen har endvidere gjort gældende, at sagsøgerens oplysninger om hans generaldirektørs eventuelle bekendtskab med den udnævnte ansøger ikke gør det muligt at fastslå en skønsfejl, der kan sidestilles med en retsstridig forskelsbehandling, eller at konstatere, at den anfægtede udnævnelse er en følge af den negative holdning, som sagsøgerens overordnede har indtaget over for ham.

- 27 Kommissionen har understreget, at den udnævnte ansøger »var og er særligt egnet til at beklæde den omtvistede stilling«, og at »der ikke foreligger noget holdepunkt for, at ansættelsesmyndigheden skulle have gjort sig skyldig i et åbenbart fejlskøn ved bedømmelsen af sagsøgerens kvalifikationer og egnethed i forhold til de andre ansøgers kvalifikationer og egnethed«. Sagsøgeren har ikke fremført noget som helst bevis for, at ansættelsesmyndigheden i det foreliggende tilfælde har begået en åbenbar fejltagelse.
- 28 Over for sagsøgerens påstand om fremlæggelse af bestemte dokumenter har Kommissionen indvendt, dels at den ikke er beføjet til at fremlægge akter vedrørende enkelte tjenestemænd, dels at sagsøgeren ikke har godtgjort eksistensen af en skrivelse vedrørende ham, som kan skade hans omdømme i tjenesten. I øvrigt er ansættelsesmyndigheden ikke forpligtet til at begrunde sine afgørelser om udnævnelse. Hvad angår påstanden om fremlæggelse af den udnævnte ansøgers akter og ansøgning, har Kommissionen tilføjet, at denne påstand, modsat det af sagsøgeren fremførte, først er blevet nedlagt i replikken, og derfor må forkastes som for sent fremsat.
- 29 Retten henviser til, at den omtvistede stilling var en stilling i lønklasse A2 (direktør). Som sagsøgte med rette har anført, råder ansættelsesmyndigheden over et vidt skøn ved sammenligningen af fortjenesterne hos ansøgerne til en sådan stilling, der er forbundet med stort ansvar, og ved vurderingen af tjenestens interesser. Rettens kontrol må derfor begrænses til det spørgsmål, om administrationen i betragtning af de synspunkter, som den har støttet sin vurdering på, har holdt sig inden for rimelige grænser ved afslutningen af en procedure, der ikke er forbundet med uregelmæssigheder, og ikke har udøvet sit skøn åbenbart fejlagtigt eller til uvedkommende formål (jf. navnlig Domstolens domme af 4. februar 1987, Bouteiller mod Kommissionen, 324/85, Sml. s. 529; og af 15. marts 1989, Bevan mod Kommissionen, 140/87, Sml. s. 701).
- 30 Det fremgår af sagen, at sagsøgeren og en anden tjenestemand efter offentliggørelsen af stillingsopslaget vedrørende den omtvistede stilling, indgav ansøgning til stillingen. Inden for rammerne af proceduren i henhold til vedtægtens artikel 29, stk. 1, litra a), gennemgik Kommissionens Rådgivende Udvalg vedrørende udnævnelse i stillinger i lønklasserne A 2 og A 3 ansøgenes akter. Udvalget fremførte efter at have hørt generaldirektøren for Generaldirektoratet for Lån og Investering, der på grundlag af meddelelsen om ledig stilling præciserede de kvalifikationer, som krævedes af indehaveren af den stilling, der skulle besættes, den opfat-

telse, at ansøgerne ikke rådede over alle de krævede kvalifikationer. Efter at Kommissionen ligeledes havde gennemgået ansøgningerne, besluttede den ikke at besætte den ledige stilling og at anvende proceduren i henhold til vedtægtens artikel 29, stk. 2, for at muliggøre ansøgninger fra eksterne ansøgere. Efter fornyet høring af generaldirektøren nåede Det Rådgivende Udvalg til den opfattelse, at Engels's ansøgning skulle tages i betragtning. Efter en sammenligning af de tre foreliggende ansøgninger besluttede Kommissionen at besætte den ledige stilling på grundlag af vedtægtens artikel 29, stk. 2, ved udnævnelse af Engel.

- 31 Mht. spørgsmålet om, hvorvidt den procedure, som Det Rådgivende Udvalg har fulgt i det foreliggende tilfælde, var forskriftsmæssig, skal Retten udtale, at når der skal besættes højt placerede stillinger, og når ansættelsesmyndigheden har besluttet herved at anvende proceduren efter vedtægtens artikel 29, stk. 2, som giver den et meget vidt skøn, kan den omstændighed, at generaldirektør Cioffi er blevet hørt af Det Rådgivende Udvalg, uden sagsøgerens tilstedeværelse, under de i denne sag foreliggende omstændigheder ikke udgøre en tilsidesættelse af princippet om retten til kontradiktion, idet det dels fremgår af mødereferatet fra Det Rådgivende Udvalgs møde af 22. april 1986, at Cioffi på grundlag af meddelelsen om ledig stilling alene præciserede de kvalifikationer, som krævedes af indehaveren af stillingen, dels at sagsøgeren intet har fremført til støtte for sit anbringende om, at generaldirektøren muligvis har fremsat ufordelagtige oplysninger om ham, der havde kunnet påvirke Det Rådgivende Udvalgs udtalelse.
- 32 Hvad angår den påberåbte åbenbare fejl, som ansættelsesmyndigheden skulle have begået ved at udnævne Engel, skal det understreges, at sagsøgte har fremført — uden på dette punkt at blive modsagt af sagsøgeren — at Engel har studeret økonomi og finansvidenskab ved universitetet i Montreal, har indtaget ledende stillinger i forskellige canadiske og europæiske banker og behersker fire fællesskabsprog.
- 33 Desuden fremgår det ikke af de fremlagte dokumenter, og sagsøgeren har ikke for Retten fremført tilstrækkeligt bevis for, at sagsøgte ved at udnævne Engel til den ledige stilling har begået et åbenbart fejlskøn, overskredet grænserne for sin kompetence eller anvendt sine beføjelser til uvedkommende formål.

Anbringendet om en tjenstlig fejl på grund af tilsidesættelse af vedtægtens artikler 27 og 28

- 34 Sagsøgeren har gjort gældende, at den udvalgte ansøger ved udnævnelsen ikke var statsborger i en medlemsstat, hvilket er i strid med vedtægtens artikel 27, sammenholdt med artikel 28.
- 35 Kommissionen har heroverfor anført, at Engel, der oprindeligt var tysk statsborger, men som havde opnået canadisk statsborgerskab, atter havde erhvervet tysk statsborgerskab inden sin tiltrædelse af tjenesten, hvilket Kommissionen selv havde krævet. Kommissionen har endvidere anført, at denne omstændighed ikke vedrører sagsøgeren personligt.
- 36 Det må fastslås, at Engel, der oprindeligt var tysk statsborger, men som havde opnået canadisk statsborgerskab, atter havde erhvervet tysk statsborgerskab inden tiltrædelsen af tjenesten, således som Kommissionen havde krævet det. Herefter er udnævnelsen af Engel ikke sket under tilsidesættelse af vedtægtens artikler 27 og 28.

Anbringendet om en tjenstlig fejl på grund af tilsidesættelse af omsorgs- og loyalitetspligten.

- 37 Sagsøgeren har endelig gjort gældende, at Kommissionen ved at udelukke ham til fordel for en ansøger, der ikke var ansat ved Fællesskabets institutioner, og som var meget yngre end ham selv, har tilsidesat den omsorgs- og loyalitetspligt, der påhviler den i forhold til ham og i øvrigt alle tjenestemænd.
- 38 Kommissionen har anført, at en tjenestemand ikke kan støtte et krav om forfremmelse på omsorgspligten, eftersom der ved enhver afgørelse om forfremmelse især skal tages hensyn til tjenestens interesse.
- 39 Retten bemærker hertil, at besættelsen af alle ledige stillinger i første række skal baseres på tjenestens interesse (jf. Domstolens dom af 25. november 1976, Küster mod Parlamentet, 123/75, Sml. s. 1701). Administrationens omsorgspligt i forhold til de ansatte er et udtryk for den balance mellem gensidige rettigheder og forplig-

telser, som vedtægten har skabt i forholdet mellem EF-administrationen og de EF-ansatte. Omsorgspligten indebærer, at myndigheden ikke blot tager hensyn til tjenestens interesse, men også vedkommende tjenestemænds interesse (jf. Domstolens dom af 23. oktober 1986, Schwiering mod Revisionsretten, 321/85, Sml. s. 3199). Ved vurderingen af tjenestens interesse og de pågældende ansøgers interesser råder ansættelsesmyndigheden over et vidt skøn, og Rettens kontrol må begrænses til spørgsmålet om, hvorvidt ansættelsesmyndigheden har overskredet grænserne for dette skøn og ikke har udøvet det på klart fejlagtig måde.

- 40 Det fremgår af sagens akter, at ansættelsesmyndigheden har foretaget en objektiv sammenligning af fortjenesterne og kvalifikationerne hos ansøgerne til den ledige stilling. Den af sagsøgeren anførte omstændighed, hvorefter han er blevet vraget til fordel for en ansøger, der ikke var ansat ved Fællesskabets institutioner, og som var meget yngre end ham selv, kan ikke i sig selv begrunde, at der foreligger en tilsidesættelse af omsorgs- og loyalitetspligten.

Anbringendet om en tjenstlig fejl på grund af ansættelsesmyndighedens forsinkelse med udfærdigelsen af bedømmelsen

- 41 Retten finder det herved tilstrækkeligt at konstatere — uden at det er nødvendigt at undersøge, om den af sagsøgeren påberåbte forsinkelse faktisk forelå — at det ikke fremgår af sagen, og heller ikke er blevet godtgjort af sagsøgeren, at han ville havde haft en ekstra chance for at blive udnævnt til stillingen som direktør for Direktoratet Investeringer og Långivning, såfremt akterne vedrørende ham under proceduren til besættelse af denne stilling havde indeholdt bedømmelsen for perioden 1983-1985, således som den endelig blev udfærdiget (jf. Domstolens domme af 9. februar 1988, Piccioli mod Kommissionen, 1/87, Sml. s. 711; og af 4. februar 1989, Bossi mod Kommissionen, 346/87, Sml. s. 303). Det fremgår af en gennemgang af denne endelige bedømmelse, således som den blev fremlagt for Retten, at den kun indeholder få ændringer i forhold til det oprindelige forslag til bedømmelse, der var blevet forelagt sagsøgeren, og at disse ændringer, der på ingen måde påvirker bedømmelsen, ikke kunne have nogen som helst betydning for sagsøgerens chance for at blive udnævnt til den pågældende stilling.

- 42 Det fremgår af de ovenfor anførte betragtninger, at ingen af de argumenter, hvorved sagsøgeren har søgt at godtgøre eksistensen af en tjenstlig fejl begået af Kommissionen, kan lægges til grund. Sagsøgerens påstand om erstatning for økonomisk skade kan derfor ikke tages til følge.

Påstandene om erstatning for ikke-økonomisk skade

- 43 Som sagsøgeren uimodsagt har fremført, og som det fremgår af akterne vedrørende ham, blev hans bedømmelse for perioden 1. juli 1983 — 30. juni 1985 — med hensyn til hvilken han senere ansøgte om en revideret bedømmelse — udfærdiget den 10. februar 1987. Den 31. juli 1986, dvs. efter udløbet af fristen efter artikel 6, stk. 1, i de almindelige gennemførelsesbestemmelser til vedtægtens artikel 43, i det foreliggende tilfælde den 30. november 1985, havde sagsøgeren umiddelbart overordnede foreslået ham en uændret opretholdelse for den nævnte periode af den bedømmelse, der var udfærdiget for tidsrummet 1981-1983, hvilket sagsøgeren udtrykkeligt afslog den 26. november 1986, dvs. næsten fire måneder efter modtagelsen af det nævnte forslag.
- 44 Kommissionen har understreget, at ved bedømmelsen af, om en sådan forsinkelse udgør en tjenstlig fejl, må det bl. a. undersøges, om forsinkelsen, endog kun delvis, beror på den pågældende tjenstemands egen adfærd. En eventuel tjenstlig fejl kan således kun udløse en erstatningspligt, hvis sagsøgeren har godtgjort, at han har lidt et tab (Domstolens dom af 9. februar 1988, Picciolo mod Kommissionen, 1/87, a. st.). Et sådant bevis har sagsøgeren imidlertid ikke ført i denne sag, og han har heller ikke kunnet godtgøre, at den ufuldstændige karakter af akterne vedrørende ham har påført ham noget som helst tab. Kommissionen har subsidiært gjort gældende, at den af sagsøgeren foretagne beregning, hvorefter han skal stilles som om, han var blevet udnævnt til direktør, indebærer en uantagelig begrænsning af Kommissionens skønsfrihed ved besættelsen af ledige stillinger.
- 45 Retten har i sin dom af d.d. i sag T-29/89 (Moritz mod Kommissionen, Sml. 1990 II, s. 787) henvist til, at vedtægtens artikel 43 bestemmer, at der mindst hvert andet år for hver tjenstemand skal udfærdiges en bedømmelse vedrørende hans kvalifikationer, tjenstlige indsats og adfærd. Udfærdigelsen af dette dokument er obligatorisk af hensyn til god forvaltningsskik og effektiviteten inden for Fællesskabets tjenestegrene og for at beskytte tjenstemændenes interesser. Det er således en af

administrationens ufravigelige pligter at drage omsorg for, at denne bedømmelse regelmæssigt udarbejdes inden for de frister, der er fastsat i vedtægten, og at den udfærdiges forskriftsmæssigt (Domstolens dom af 18. december 1980, Gratreau mod Kommissionen, 156/79 og 51/80, Sml. s. 3943). Administrationen må have en rimelig tid hertil, men enhver overskridelse af fristen skal være begrundet i, at der foreligger særlige omstændigheder (Domstolens dom af 5. maj 1983, Ditterich mod Kommissionen, 207/81, Sml. s. 1359).

- 46 I øvrigt påhviler der generelt, og navnlig under proceduren i forbindelse med udfærdigelse af en bedømmelse, enhver tjenestemand en troskabs- og samarbejdspligt over for den myndighed, som han henhører under (Domstolens dom af 14. december 1966, Alfieri mod Parlamentet, 3/66, Sml. 1965-1968, s. 317). En tjenestemand kan derfor ikke klage over den forsinkede udarbejdelse af en bedømmelse, når forsinkelsen i hvert fald delvis kan tilregnes ham selv, eller når han i betydelig grad har medvirket hertil.
- 47 Retten skal endvidere udtale, at ifølge Domstolens faste praksis kan forsinkelse med udfærdigelsen af bedømmelser i sig selv være til skade for tjenestemanden, alene fordi det kan påvirke hans karriereforløb, at en sådan bedømmelse ikke foreligger på et tidspunkt, hvor der skal træffes beslutninger vedrørende ham (Domstolens dom af 6. februar 1986, Castille mod Kommissionen, 173/82, 157/83 og 186/84, Sml. s. 497).
- 48 Retten har i førnævnte dom af d.d. endvidere konstateret, at forsinkelsen i forbindelse med bedømmelsesproceduren for perioden 1983-1985 ikke kun beror på, at sagsøgerens umiddelbart overordnede først forsinket — den 31. juli 1986 — foreslog ham, at den for perioden 1981-1983 udfærdigede bedømmelse blev opretholdt uændret for perioden 1983-1985, men også på sagsøgerens egen passivitet, idet han ventede indtil den 26. november 1986 med at besvare dette forslag. Sagsøgeren har således i væsentlig grad bidraget til den påberåbte forsinkelse.
- 49 Retten har endvidere fastslået, at det fremgår af den grundlæggende troskabs- og samarbejdspligt, at sagsøgeren var forpligtet til selv inden for en rimelig frist at reagere på hans umiddelbart overordnede forslag om en uændret opretholdelse af

bedømmelsen, og at han har tilsidesat denne pligt, idet han først besvarede dette forslag efter næsten fire måneder. Herefter kan den påberåbte forsinkelse ikke i denne sag anses for at have medført et ikke-økonomisk tab, skønt forsinkelsen på otte måneder, som skyldtes sagsøgerens overordnede for sene forslag om at opretholde bedømmelsen, i sig selv ligger på grænsen af, hvad der kan anses for en rimelig frist.

- 50 Hvad angår de manglende bedømmelser for perioderne 1973-1975 og 1975-1977, skal Retten udtale, at sagsøgeren først har gjort dette gældende til støtte for den foreliggende erstatningspåstand, dvs. mere end ni år efter udløbet af den sidstnævnte bedømmelsesperiode. Det fremgår klart af sagens akter, at den manglende eksistens af disse bedømmelser, omfattende langt tilbageliggende perioder, ikke har påført sagsøgeren nogen som helst ikke-økonomisk skade, som han med føje kan gøre gældende under denne sag.
- 51 Herefter bør sagsøgte frifindes for sagsøgerens påstand om erstatning for ikke-økonomisk skade.
- 52 Det følger af alle de anførte betragtninger, at sagsøgte bør frifindes i det hele.

Sagens omkostninger

- 53 Ifølge artikel 69, stk. 2, i Domstolens procesreglement, der ifølge artikel 11, stk. 3, i ovennævnte rådsafgørelse af 24. oktober 1988 finder tilsvarende anvendelse for Retten, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Ifølge procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne imidlertid selv de udgifter, de har afholdt i sager anlagt af de ansatte ved Fællesskaberne. Hver part bør derfor bære sine omkostninger.

På grundlag af disse præmisser
udtaler og bestemmer

RETTEEN (Femte Afdeling)

- 1) Sagsøgte frifindes.
- 2) Hver part bærer sine omkostninger.

Kirschner

Briët

Biancarelli

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. december 1990.

H. Jung
Justitssekretær

C. P. Briët
Afdelingsformand